

## DALIG SOCIOLOGI.

Den finländske professorn Rafael Karsten har under beteckningen *Huvuddragen av sociologiens historia* (Natur och Kultur, 6: 50) publicerat ett alltigenom underhålligt arbete; av något misstag har utgivningen skett med understöd av medel som Finlands riksdag beviljat. Boken behandlar i huvudsak icke det uppgivna ämnet, utan utgör till större delen en elementär översikt över äldre statsteorier. Av sociologer i egentlig mening behandlar författaren endast några få, såsom Durkheim, Giddings och Steffen. Nästan otroligt är att en rad av sociologins ledande män, såsom Max Weber,

Hobhouse och Thomas — för att icke tala om de många lysande socialpsykologerna — helt förbigås. Notiserna om den moderna antropologin innehåller bl. a. en ytterligt svag kritik av Malinowskis grundläggande arbeten, medan Ruth Benedict, Margaret Mead och andra inte ens blir nämnda. Referaten och reflexionerna står nästan genomgående på samma låga plan som planläggningen och kompositionen. Genom en usel korrekturläsning har fulländning i fråga om undermålighet uppnåtts. H. T.—n

## "Gamla och nya böcker"

I lördagens nummer har docent Örjan Lindberger lämnat intressanta bidrag till diskussionen om vad jag kallat "gamla och nya böcker". På några punkter förefaller det emellertid som om hans tankegång måste modifieras och kompletteras.

Docent Lindberger skriver att man icke bör göra "propaganda för klassiker i största allmänhet". Resultatet härav blir lätt "ett generellt framhävande av en gång bemärkta, nu avdöda författare". Den sistnämnda satsen synes vara ett slag i luften. Ingen vill väl rekommendera författare blott på grund av att de en gång varit bemärkta, även om de nu ter sig obetydliga; detta vore att söka göra värdelösa best sellers — att även värdefulla sådana finns är självklart — till läsning för alla tider. Med klassiska böcker har jag, och det lär vara den vanliga definitionen, menat sådana böcker som av en "upplyst" opinion årtionde efter årtionde eller århundrade efter århundrade anses vara betydande; en sådan definition rubbas icke av det ostridiga förhållandet att fluktuationer förekommer även på denna marknad. Naturligtvis är det icke meningen att förmå folk att av prestigeskäl läsa vad docent Lindberger kallar död litteratur, böcker som man nu ej kan uppleva eller njuta av. Meningen är att förmå

dem att, gärna av prestigeskäl, avsmaka former av litteratur som de inte utan uppmuntran och ledning träffar på, men som de vid närmare bekantskap blir roade, upplysta och eventuellt uppbyggda av.

Docent Lindberger betonar starkt och med all rätt den framträdande roll som en aktiv minoritet spelar i fråga om vidmakthållandet av en liten grupp högklassiga författares ryktbarhet. Att söka få majoriteten av läsare att omfatta samma värderingar och i praktiken tillämpa dem är säkert ett både hopplöst och meningslöst företag. En rad böcker som är och förtjänar att vara klassiska kan blott uppskattas av ett fåtal. Det mesta hos Dante blir för de flesta onjutbart, bland annat på grund av bristande bildning. Själv kan jag intyga att jag för att avlägga tentamen i engelska pliktskyldi-



ast läste Miltons "Förlorade paradiset", men trots beundran för vissa artier i stort sett hade olidligt tråkigt; andra betygar att de läser och äser om denna bok med förtjusning.

Mitt intryck är att docent Lindberger likväl något för starkt framhäver minoritetens betydelse, något för pessimistiskt betraktar försöket att sprida den förstklassiga litteraturen till en större allmänhet. Enligt min erfarenhet finns massor av människor som blott läser underhaltiga böcker, men som då de av någon anledning kommer i beröring med verklig litteratur genast blir förtjusta. Jag kan liksom docent Lindberger här berätta en historia. För några år sedan bad jag en totalt illiterat, religiöst intresserad person att läsa Gides "Den trånga porten". Jag fick tillbaka boken med kommentaren: "Den var ju väldigt rolig, mycket bättre än Runa." Åtskilliga liknande experiment har utfallit på samma sätt. Det är klart att man inte får söka driva sin missionsverksamhet på det sättet att en intensiv

läsare av sämre veckonoveller ombeds att i stället ägna sig åt Virginia Woolf, Eliot eller Joyce.

Docent Lindberger skriver slutligen: "För pliktskyldig läsning av klassiker enligt kulturideologins krav må emellertid alla goda krafter bevara svenska folket." Det låter bra, fritt från pedanteri och snobberi, men är enligt min mening både oklart och i viss mening oriktigt. Naturligtvis kan inte meningen vara att all pliktskyldig läsning skall försvinna, att t. ex. Tegnér och Stagnelius skall avföras från skolschemat. Och inte kan väl meningen gärna vara att alla försök att påverka vuxna människor att läsa klassiska böcker är fördömliga. Varför inte erkänna att en viss pliktskyldig läsning i många fall är ofrånkomlig för att vederbörande skall fatta smak för det värdefulla? För att ännu en gång ta ett personligt exempel: då jag började läsa politisk idéhistoria var det av plikt, men jag fortsätter av nöje. Har verkligen inte docent Lindberger och andra liknande erfa-

renheter? Att de flesta aldeles spontant skulle gå från klarhet till klarhet synes mig osannolikt. Med detta menar jag inte, för att upprepa vad jag förut skrivit, att man genom socialt tryck skall förmå alla att läsa förstklassig litteratur. Låt dem som föredrar böcker utan s. k. litterärt värde fortsätta med dessa böcker, men förmå dem att åtminstone ett ögonblick på försök titta in i den finare avdelningen.

*Herbert Tinasten.*